

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет
Кафедра біології, здоров'я людини та фізичної терапії

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 29 НЕВРОЛОГІЯ**

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Спеціальність **227 Терапія та реабілітація**

Освітня програма **«Фізична терапія»**

Психолого-природничий факультет

2025-2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Неврологія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 227 Терапія та реабілітація за освітньо-професійною програмою «Фізична терапія».

Мова навчання: українська.

Розробник: Харченко Є.М., доктор медичних наук, професор кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії.

Протокол від “ 24 ” червня 2025 року № 7

Завідувач кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії

(проф. Інна СЯСЬКА)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету

Протокол від “ 26 ” червня 2025 року № 5

Голова навчально-методичної комісії психолого-природничого факультету

Ірина ТРОХИМЧУК
(підпис) (прізвище та ініціали)

© Харченко Є.М., 2025

© РДГУ, 2025

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
	Галузь знань 22-Охорона здоров'я	Обов'язкова
Загальна кількість годин – 150 год/ 5,0 кредитів	Спеціальність: 227 Терапія та реабілітація	Рік підготовки
		3-й
		Семестр
		6-й
Модулів –1 Змістових модулів –2 Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи – 5,5	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції 26 год
		Практичні, семінарські
		-
		Лабораторні
		24 год
		Самостійна робота:
		100 год
		Вид контролю:
		Екзамен

Передумови для вивчення дисципліни (Нормальна анатомія людини; Нормальна фізіологія людини; Науково-доказові основи практичної діяльності у фізичній терапії; Пропедевтика внутрішніх хвороб)

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: Метою дисципліни є отримання знань здобувачами вищої освіти про основні симптоми і синдроми ураження нервової системи при найбільш частій неврологічній патології, визначення етіологічних факторів та патогенетичних механізмів розвитку патології, клінічні особливості нозологій, планування реабілітаційної тактики ведення неврологічних хворих та використання отриманих знань в професійній діяльності.

Завдання:

1. Інтерпретувати дані функціональної анатомії та клінічної фізіології нервової системи.

2. Визначати та вміти трактувати основні симптоми і синдроми ураження різних відділів нервової системи при найбільш частій неврологічній патології.
3. Знати етіологічні фактори та патогенетичні механізми розвитку основних неврологічних захворювань.
4. Використовувати знання про перебіг неврологічної патології та її особливості для планування індивідуальної нейрореабілітації.

Програмні компетентності:

Загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності:

СК 02. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.

СК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.

СК 05. Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.

СК 06. Здатність виконувати базові компоненти обстеження у фізичній терапії та/або ерготерапії: спостереження, опитування, вимірювання та тестування, документувати їх результати.

СК 10. Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати.

СК 13. Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання:

ПР 04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.

ПР 06. Застосовувати методи й інструменти для визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.

ПР 07. Вміти трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).

ПР 12. Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.

ПР 13. Вміти обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

ПР 16. Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.

ПР 18. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен знати:

- теоретичні основи загальної неврології (основні неврологічні симптоми і синдроми ураження різних відділів нервової системи);
- теоретичні основи спеціальної неврології (діагностичні критерії основних неврологічних захворювань, лабораторно-інструментальних методів дослідження в неврологічній практиці).

вміти:

- діагностувати основні неврологічні симптоми та синдроми,
- визначати етіологічні фактори та патогенетичні механізми розвитку неврологічних захворювань;
- оцінити вираженість неврологічного дефіциту при хворобах нервової системи;
- розробляти реабілітаційні та профілактичні заходи при різноманітній патології нервової системи.

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Загальна неврологія

Тема 1. Головні етапи розвитку неврологічної науки, її роль і місце в сучасній медицині.

Визначення поняття «неврологія». Історичні нариси про розвиток неврології у світі, її основоположники. Осередки неврологічних шкіл в Україні. Сучасний стан галузі.

Тема 2. Основні принципи будови та функціонування нервової системи.

Структурно-функціональна одиниця нервової системи. Будова нейрона, функції дендритів та аксона. Поняття «синапс», його особливості, види нейромедіаторів. Уявлення про рефлекс і рефлекторну дугу, умовні і безумовні рефлексивні, рівнів замикання шкірних, сухожилкових і периостальних рефлексів.

Тема 3. Головні анатомо-топографічні відділи нервової системи.

Особливості онтогенезу та філогенезу нервової системи. Будова нервової системи.

Тема 4. Система довільних рухів та її порушення. Симптоми центрального та периферичного парезів.

Анатомічні особливості і нейрофізіологія системи довільних рухів. Методика дослідження рухової системи. Пірамідна система. Центральний та периферичний рухові нейрони. Кірково-ядерний та кірково-спінальний шляхи. Симптоми центрального (спастичного) паралічу. Симптоми периферичного (в'ялого) паралічу. Паралічі, парези, моноплегія, параплегія, геміплегія, триплегія, тетраплегія.

Тема 5. Чутливість та симптоми її ураження. Види і типи порушення чутливості.

Поняття про рецепцію. Екстроцептивна, пропріоцептивна, інтероцептивна чутливість. Клінічна класифікація чутливості. Провідні шляхи чутливості. Методика дослідження. Види чутливих розладів: анестезія, гіпестезія, гіперестезія, гіперпатія, дизестезія. Синестезія, дисоційовані розлади, поліестезія, парестезії. Топічні типи чутливих порушень.

Тема 6. Анатомо-фізіологічна характеристика та патологія черепних нервів. Методика обстеження, симптоми ураження.

Патологія нюхового та зорового аналізаторів. Синдроми ураження окорухових нервів. Трійчастий, лицьовий, присінково-завитковий нерви та симптоми їх ураження. Патологія IX – XII пар черепних нервів. Бульбарний і псевдобульбарний синдроми.

Тема 7. Кора головного мозку, локалізація функцій та синдроми уражень різних часток головного мозку. Будова великих півкуль головного мозку. Моторне і сенсорні представництва в корі. Види порушення гностичних функцій: зорова, нюхова, смакова, слухова агнозії, астереогноз, аутотопагнозія, анозогнозія. Праксис. Види апраксій: конструктивна, ідеаторна, моторна. Мова. Розлади мови: моторна, сенсорна, амнестична афазії. Синдроми ураження окремих часток великих півкуль: лобної, скроневої, тім'яної, потиличної долей, лімбічної кори. Синдроми подразнення кори великих півкуль.

Тема 8. Автономна (вегетативна) нервова система: анатомо-фізіологічні особливості і функції вегетативної нервової системи, методи дослідження, синдроми ураження.

Симпатична та парасимпатична нервова система, особливості функціонування в нормі та при патології. Провідні функції автономної нервової системи. Методи дослідження.

Тема 9. Функціональна діагностика захворювань нервової системи.

Ультразвукова діагностика. Нейрофізіологічні методи (ЕЕГ, РЕГ). Методи нейровізуалізації (комп'ютерна томографія, магнітно-резонансна томографія, в тому числі у судинному режимі).

Змістовий модуль 2. Спеціальна неврологія

Тема 10. Судинні захворювання головного мозку. Ішемічний інсульт: етіологія, патогенез, клінічні особливості, лікування. Симптоми ураження передньої, середньої, задньої мозкових артерій. Синдроми оклюзії і стенозу магістральних судин мозку. Загальномозкові та осередкові синдроми. Сучасні методи недиференційованої і диференційованої терапії гострих порушень

мозкового кровообігу. Період «терапевтичного вікна». Реабілітація та експертиза працездатних хворих. Геморагічний інсульт: етіологія, патогенез, клінічні особливості, лікування. Диференціальний діагноз різних типів гострого порушення мозкового кровообігу.

Тема 11. Судинні захворювання спинного мозку. Ішемічний та геморагічний інсульти в артеріальних басейнах спинного мозку. Особливості клінічної картини, діагностики та лікування.

Тема 12. Неврологічні аспекти черепно-мозкової травми. Перинатальні ураження ЦНС, дитячий церебральний параліч.

Сучасні аспекти класифікації черепно-мозкової травми. Струс головного мозку. Диференціальна діагностика забою і стиснення головного мозку. Внутрішньочерепний крововилив. Ускладнення черепно-мозкової травми. Хронічні оболонкові гематоми (епі- і субдуральні). Невідкладна допомога при черепно-мозковій травмі. Дитячий церебральний параліч, фактори розвитку хвороби, клінічні різновиди, особливості лікування.

Тема 13. Травматичні ураження спинного мозку.

Класифікація травм спинного мозку. Клінічні особливості та методи лікування.

Тема 14. Інфекційні хвороби ЦНС.

Менінгіти. Класифікація менінгітів: первинні і вторинні, гнійні і серозні. Енцефаліти. Класифікація. Первинні та вторинні енцефаліти. Клініка, перебіг, форми захворювання, діагностика. НейроСНІД. Етіологія, патогенез, ключові клінічні прояви.

Тема 15. Демієлінізуючі захворювання нервової системи. Пухлини головного та спинного мозку.

Сучасна теорія патогенезу (аутоімунне захворювання, генетична схильність). Патоморфологія (численні вогнища демієлінізації у головному та спинному мозку). Ранні симптоми. Основні клінічні форми. Диференціальна діагностика. Лікування (у період загострення – обмінний плазмаферез, пульс-терапія кортикостероїдами, цитостатики, десенсибілізуюча терапія, антигістамінні препарати, антиоксиданти; у період ремісії – інтерферони – препарати, які покращують трофіку нервової системи, судинні препарати). Класифікація (топічна і патоморфологічна). Клініка: загальномоєкові, вогнищеві і дислокаційні синдроми.

Диференціальна діагностика пухлин головного і спинного мозку.

Екстра- і інтрамедулярні пухлини. Лікування, методи реабілітації.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Загальна неврологія.												
Тема 1. Головні етапи розвитку неврологічної науки, її роль і	9	1				8	-					

місце в сучасній медицині.												
Тема 2. Основні принципи будови та функціонування нервової системи.	9	1				8	-					
Тема 3. Головні анатомо-топографічні відділи нервової системи.	10	2		2		6	-					
Тема 4. Система довільних рухів та її порушення. Симптоми центрального та периферичного парезів.	10	2		2		6	-					
Тема 5. Чутливість та симптоми її ураження. Види і типи порушення чутливості.	10	2		2		6	-					
Тема 6. Анатомо-фізіологічна характеристика та патологія черепних нервів. Методика обстеження, симптоми ураження.	12	2		2		8	-					
Тема 7. Кора головного мозку, локалізація функцій та синдроми уражень різних часток головного мозку.	10	2		2		6	-					
Тема 8. Автономна (вегетативна) нервова система: анатомо-фізіологічні особливості і функції вегетативної нервової системи, методи дослідження, синдроми ураження.	10	2		2		6	-					
Тема 9. Функціональна діагностика захворювань нервової системи.	10	2		2		6	-					
Разом за змістовним модулем	90	16		14		60	-					
Змістовний модуль 2. Спеціальна неврологія												
Тема 10. Судинні захворювання головного мозку.	10	1		1		8	-					
Тема 11. Судинні захворювання спинного мозку	10	1		1		8	-					
Тема 12. Неврологічні аспекти черепно-мозкової травми. Перинатальні ураження ЦНС, дитячий церебральний параліч.	10	2		2		6	-					
Тема 13. Травматичні ураження спинного мозку.	10	2		2		6	-					
Тема 14. Інфекційні хвороби ЦНС.	10	2		2		6	-					
Тема 15. Демієлінізуючі захворювання нервової системи. Пухлини головного та спинного мозку.	10	2		2		6	-					
Разом за змістовним модулем	60	10		10		40	-					
<i>Усього годин</i>	150	26		24		90	-					

6. Теми семінарських занять

Не передбачено

7. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№	НАЗВА ТЕМИ	ГОДИНИ
1.	Рефлекси та методи їх дослідження. Довільні рухи, види паралічів, синдроми рухових розладів.	2
2.	Чутливість, види (суб'єктивні і об'єктивні) і типи порушення. Синдроми чутливих розладів.	2
3.	Локалізація функцій в корі головного мозку. Синдроми ураження.	2
4.	Анатомо-топографічні особливості черепно-мозкових нервів. Методика обстеження, симптоми ураження.	2
5.	Алгоритм оцінки загального стану пацієнта (температура тіла, частота дихання, частота пульсу, рівень свідомості: сопор, ступор, кома).	2
6.	Нейровізуалізаційні методи обстеження в неврології	2
7.	Ішемічний інсульт: етіологія, патогенез, клінічні особливості, лікування.	2
8.	Геморагічний інсульт: етіологія, патогенез, клінічні особливості, лікування. Надання долікарської допомоги при інсульті.	2
9.	Сучасні аспекти класифікації черепно-мозкової травми.	2
10.	Травми периферичних нервів. Травма спинного мозку. Клініка, діагностика, лікування.	2
11.	Менінгіти, енцефаліти. Класифікація, клінічний перебіг. Неврологічні прояви ВІЛ-інфекції.	2
12.	Розсіяний склероз. Розсіяний енцефаломієліт. Пухлини нервової системи. Класифікація, клініка: загально мозкові, вогнищеві і дислокаційні синдроми.	2

8. Теми практичних занять

Не передбачено

1. Самостійна робота

№	НАЗВА ТЕМИ	ГОДИНИ
	ЗМ1. ЗАГАЛЬНА НЕВРОЛОГІЯ	
2.	Основні принципи лікування неврологічних хворих.	4
3.	Синдром підвищення внутрішньочерепного тиску	4
4.	Невідкладна медична допомога при гострих порушеннях мозкового кровообігу.	4
5.	Головний біль. Порушення сну і стану бадьорості.	4

6.	Професійні і побутові нейроінтоксикації. Ураження нервової системи при дії фізичних факторів.	4
7.	Неврологічні аспекти черепно-мозкової травми. Спінальна травма.	4
	ЗМ2. СПЕЦІАЛЬНА НЕВРОЛОГІЯ	
8.	Гангліоніт — етіологія, клініка, лікування	4
9.	Транзиторні ішемічні атаки — етіологія, клініка, лікування.	4
10.	Клініка пухлин спинного мозку.	6
11.	Лікування спинномозкових травм.	4
12.	Міопатії — клініка, лікування, прогноз.	4
13.	Дитячий церебральний параліч: етіологія, клініка, лікування.	4
14.	Сучасні погляди на проблему мігрені.	4
15.	Сучасні погляди на проблему ВСД.	6
16.	Нейросифіліс. Неврологічні прояви поліміозиту-дерматоміозиту.	4
17.	Паразитарні захворювання нервової системи, пріонові інфекції, нейроборреліоз.	6
18.	Ураження нервової системи при ВІЛ-інфекції.	4
19.	Перинатальні ураження нервової системи.	6
20.	Соматоневрологічні синдроми.	4
21.	Спадково нервово-м'язові захворювання.	6
22.	Спадково-дегенеративні захворювання.	4
23.	Вроджені дефекти хребта і спинного мозку. Сирингомієлія.	6
	Всього	100

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.

- МН1 —словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
МН2 —практичний метод (лабораторні заняття);
МН3 —наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
МН4 — робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
МН5 —відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
МН6 —самостійна робота (розв'язання завдань);
МН7 — індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

12. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ.

- МО1 —екзамени;

МО2 – усне або письмове опитування;
 МО3 – колоквіум
 МО4 – тестування;
 МО6 – реферати, есе;
 МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
 МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;
 МО9 – захист лабораторних робіт;

13. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ:

- екзамен;
- модульний контроль;
- тести;
- захист лабораторних робіт;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Види та методи навчання і оцінювання

Код компетентності (згідно ОПП)	Назва компетентності	Код програмного результату навчання	Назва програмного результату навчання	Методи навчання	Методи оцінювання результатів навчання
ЗК02.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	ПР 13.	Вміти обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.	МН 1-6	МО 1,2,3,7,9
ЗК11.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ПР 06.	Застосовувати методи й інструменти для визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.	МН 1-6	МО 1,2,3,7,9
		ПР 18.	Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати	МН 1-6	МО 1,2,3,7,9

			знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.		
ЗК12.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПР 04.	Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.	МН 1-6	МО 1,2,3,7,9
СК02.	Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.	ПР 06.	Застосовувати методи й інструменти для визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.	МН 1-6	МО 1,2,3,7,9
СК03.	Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.	ПР 07.	Вміти трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).	МН 1-6	МО 1,2,3,7,9

		ПР 12.	Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.	МН 1-6	МО 1,2,3,7,9
СК05.	Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.	ПР 13.	Вміти обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.	МН 1-6	МО 1,2,3,7,9
		ПР 16.	Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.	МН 1-6	МО 1,2,3,7,9
СК06.	Здатність виконувати базові компоненти обстеження у фізичній терапії: спостереження, опитування, вимірювання та гестування, документувати їх результати.	ПР 06.	Застосовувати методи й інструменти для визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.	МН 1-6	МО 1,2,3,7,9
СК10.	Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати.	ПР 13.	Вміти обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.	МН 1-6	МО 1,2,3,7,9

СК13.	Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та неповносправності, здоровому способу життя.	ПР 16.	Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.		
-------	--	--------	---	--	--

14. Критерії оцінювання результатів навчання:

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти РДГУ за такими рівнями та критеріями:

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для			

			підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60-63	E	достатньо	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано

15. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінювання знань															Екзамен	Разом
Змістовний модуль 1									Змістовний модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15		
2	2	4	4	4	4	4	4	4	2	2	4	4	4	4		
Модульний контроль - 4									Модульний контроль - 4							

16. Методичне забезпечення

В якості навчально-методичного забезпечення самостійної роботи студентів використовується базова та додаткова література з дисципліни,

інтернет-ресурси, матеріал лекцій, методичні рекомендації для виконання завдань лабораторних робіт.

Методичне забезпечення дисципліни представлено в системі Moodle та складається:

- Робоча програма навчальної дисципліни, силабус.
- Опорний конспект лекцій.
- Матеріали для лабораторних занять.
- Завдання до самостійної роботи.
- Завдання для здійснення модульного і підсумкового контролю знань.

17. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Поняття про філогенез нервової системи.
2. Судинні захворювання головного мозку, класифікація їх .
3. Види афазій.
4. Поняття про онтогенез нервової системи.
5. Геморагічне порушення мозкового кровообігу.
6. Опишіть особливості моторної афазії. Коли вона виникає?
7. Основні принципи будови нервової системи.
8. Ішемічне порушення мозкового кровообігу.
9. Опишіть особливості сенсорної афазії. Коли вона виникає?
10. Основні принципи функціонування нервової системи.
11. Судинні захворювання спинного мозку.
12. Види поверхневої чутливості.
13. Анатомо – топографічні відділи нервової системи.
14. Травматичні ураження головного мозку. Черепно –мозкова травма.
15. Види глибокої чутливості.
16. Анатомія нервової системи : головний мозок.
17. Травми хребта і спинного мозку.
18. Вкажіть симптоми ураження спинного мозку вище шийного потовщення.
19. Анатомія нервової системи : спинний мозок.
20. Інфекційні хвороби ЦНС.
21. Вкажіть симптоми ураження спинного мозку на грудному рівні.
22. Чутлива система і симптоми її ураження: провідні шляхи окремих видів чутливості.
23. Демієлінізуючі захворювання.
24. Вкажіть симптоми ураження спинного мозку нижче шийного потовщення.
25. Види порушення чутливості.
26. Менінгіти: первинні, вторинні.
26. Вкажіть симптоми ураження спинного мозку на рівні шийного потовщення
27. Типи порушення чутливості.
28. Інсульт: причини виникнення, види.
29. Опишіть симптоми ураження скроневої частки домінантної півкулі.

30. Види порушення чутливості.
31. Геморагічний інсульт, причини виникнення, клініка.
32. Ознаки центрального парезу.
33. Рефлекторно – рухова функція нервової системи та її порушення.
34. Ішемічний інсульт, причини виникнення, клініка.
35. Опишіть симптоми ураження потиличної частки домінантної півкулі.
36. Рефлекторно – рухова функція нервової системи: зміни рефлексів.
37. Черепно – мозкова травма: класифікація, клініка.
38. Опишіть симптоми ураження лобної частки головного мозку.
- 39.Анатомо-фізіологічна характеристика та патологія черепних нервів (чутливих).
40. Струс головного мозку, клініка.
41. Ознаки центрального паралічу.
- 42.Анатомо-фізіологічна характеристика та патологія черепних нервів (рухових).
43. Забій головного мозку, клініка.
44. Ознаки периферичного парезу.
45. Анатомо-фізіологічна характеристика та патологія черепних нервів (змішаних).
46. Минущі порушення мозкового кровообігу: причини виникнення, клініка.
47. Опишіть симптоми збудження симпатичної частини вегетативної нервової системи.
48. Кора великого мозку : локалізація функцій у корі великого мозку.
49. Причини виникнення гострих порушень мозкового кровообігу, класифікація.
50. Опишіть симптоми збудження парасимпатичної частини вегетативної нервової системи.
51. Синдроми ураження півкуль головного мозку.
52. Особливості клініки гострих порушень мозкового кровообігу за геморагічним типом.
53. Назвіть діагностичні можливості ЕЕГ.
54. Синдроми ураження різних часток головного мозку.
55. Особливості клініки гострих порушень мозкового кровообігу за ішемічним типом.
56. Назвіть діагностичні можливості ЕНМГ.
57. Розлади вищих мозкових функцій.
58. Профілактика виникнення судинних розладів нервової системи.
59. Нейровізуалізаційні методи дослідження в неврології: КТ, МРТ.
60. Особливості ураження правої і лівої півкуль головного мозку.
61. Класифікація черепно – мозкової травми.
62. Як виявити акалькулію?
63. Автономна (вегетативна) нервова система: симпатичний та парасимпатичний її відділи, основні функції.
64. Екзогенні нейроінтоксикації: отруєння ртуттю та її сполуками.

65. Як виявити порушення функції лічби?
66. Клінічні синдроми ураження ВНС.
67. Екзогенні нейроінтоксикації: отруєння свинцем та його сполуками.
68. Назвіть діагностичні можливості КТ.
69. Центральний параліч.
70. Клінічні форми черепно – мозкової травми.
71. Додаткові методи дослідження в неврології: ЕЕГ, РЕГ, ЕМГ.
72. Периферичний параліч.
73. Отруєння етиловим спиртом: гостре та хронічне.
74. Назвіть діагностичні можливості МРТ.
75. Кровопостачання головного мозку.
76. Клініка субарахноїдального крововиливу.
77. Види афазій.
78. Ураження спинномозкових корінців і нервів.
79. Опишіть клініку вагоінсулярного кризу.
80. Опишіть симптоми ураження тім'яної частки головного мозку.

18. Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна:

1. Неврологія: нац. підручник / І.А. Григорова, Л.І.Соколова, Р.Д.Герасимчук та ін.; за ред. І.А. Григорової, Л.І.Соколової. Львів: ВСВ «Медицина, 2014. 640 с.
2. Шкробот С.І., Салій З.В., Бударна О.Ю., Сохор Н.Р., Салій М.І. Топічна діагностика патології нервової системи. Алгоритм діагностичного пошуку. Навчальний посібник. Тернопіль: ТДМУ, 2018. 156 с.
3. Неврологія / С.М. Віничук, Т.І. Ілляш, О.А. Мяловицька та ін. За ред. С.М. Вінничука. Київ:Здоров'я, 2010. 680 с.
4. Нервові хвороби, під ред.. С.М. Віничука, Є.Г. Дубенка. Київ: Здоров'я. 2001. 696 с.
5. Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги: ішемічний інсульт (екстрена, первинна, вторинна (спеціалізована) медична допомога, медична реабілітація)
https://dec.gov.ua/wpcontent/uploads/images/dodatki/2012_602/2012_602dod4ukpmd.pdf
6. Невропатологія: підручник / В.М. Шевага, А.В. Паснок, Б.В. Задорожна. – 2-е вид.; перероб. і доп. Київ: Медицина, 2009. 656 с.
7. Первинна медична допомога. Том 2. Поліпрофільні питання в загальній лікарській практиці. Розділ 13 «Неврологія»: навч. посіб. /за ред. проф. Л.М. Бабінець. Львів: "Магнолія", 2019. С.256-297.
8. Мельников В.С., Соколова Л.І., Довбонос Т.А., Ілляш Т.І., Черенько Т.М. Методи обстеження неврологічного хворого. Медицина, 2020. 144 с.

9. Соколова Л.І. Методи обстеження неврологічного хворого: навчальний посібник / Л.І. Соколова, Т.М. Черенько, Т.І. Ілляш та ін. 2-е видання. Видавництво ВСВ Медицина. 2020. 144 с.

Допоміжна

1. Віничук С.М., Прокопів М.М. Гострий ішемічний інсульт. Київ: Наукова думка. 2006. 286 с.
2. Павелків, Р.В. & Харченко, Є.М. (2020). Геронтопсихологія: медико-біологічні та соціально-психологічні аспекти старіння. Монографія. Київ: ТОВ „Центр учбової літератури”. 474 с.
3. Сімейна медицина. розділ «Неврологія»: навч. посіб. /за ред. В.Б. Гощинського, Л.М. Бабінець, Є.М. Стародуба. – Тернопіль: ТДМУ "Укрмедкнига", 2014. – 1154 с.
4. Macdonald R. L. Subarachnoid hemorrhage //Handbook of Neuroemergency Clinical Trials. – Academic Press, 2018. – С. 23-45.
5. Tabachnikov S., Mishyiev V., Kharchenko Ye., Osukhovskaya O., Grinevich E., Vasylyeva G., Chepurna A., Salden V. (2020). Psychotherapeutic and psychoprophylactic help to somatic patients who use psychoactive substances in the family medicine practice. *Психіатрія, психотерапія і клінічна психологія, Т. 11, №1*. С. 199–205. DOI: 10.34883/PI.2020.11.1.019 SCOPUS
6. Tabachnikov S., Mishyiev V., Drevitskaya O., Kharchenko Ye., Osukhovskaya E., Mykhalchuk N., Salden V., Aymedov C. (2021). Characteristics of Clinical Symptoms in Psychotic Disorders of Combatants. *Психіатрія, психотерапія і клінічна психологія, Т. 12, №2*. С. 220–230. DOI: 10.34883/PI.2021.12.2.003 SCOPUS Q2
7. Mykhalchuk Nataliia, Kharchenko Yevhen, Ivashkevych Eduard, Ivashkevych Ernest & Nabochuk Alexander (2023). Types of military stress of combatants in the situation of war in Ukraine. *Actual problems of education and science in the conditions of war: collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks California: GS Publishing Services, 2023. 236 p. Pp.104–121.*
8. Kharchenko, Ye. & Komarnitska, L. (2021). Theoretical foundations of psychological and physical rehabilitation of patients with ischemic stroke. *Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології"*, 52, 275–298. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2021-52.275-298>
9. Kharchenko, Yevhen & Komarnitska, Liudmyla (2022). Psychological principles of the formation of general compensatory reactions of the patient with ischemic stroke in a case of physical rehabilitation. *Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології"*, 55, 111–130. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2022-55.111-130>
10. Kharchenko, Yevhen & Zavadzka, Iryna (2022). The Causes of Logoneurosis in Childhood. *Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології"*, 56, 150–170. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2022-56.150-170>

11. Kharchenko, Yevhen & Komarnitska, Liudmyla (2023). Psychological peculiarities of examination of children with a diagnosis of “logoneurosis”, complicated with disorders of sensory sphere and disorders of perceptions. *Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології"*, 59, 51–72. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2023-59.51-72>

12. Mykhalchuk, Nataliia, Kharchenko, Yevhen, Ivashkevych, Eduard, Ivashkevych, Ernest & Khupavtseva, Nataliia (2023). The ways of organizing of logoneurosis treatment: the aspect of physical rehabilitation. *Науковий журнал «Health & Education»*. Вип. 1. Рівне: Комунальний заклад вищої освіти «Рівненська медична академія» Рівненської обласної ради. «Видавничий дім «Гельветика». С. 34–41. DOI <https://doi.org/10.32782/health-2023.1.7>

13. Mykhalchuk, Nataliia, Kharchenko, Yevhen, Ivashkevych, Eduard, Ivashkevych, Ernest & Khupavtseva, Nataliia (2023). Methods physical rehabilitation of patients with ischemic stroke. *Науковий журнал «Health & Education»*. Вип. 2. Рівне: Комунальний заклад вищої освіти «Рівненська медична академія» Рівненської обласної ради. «Видавничий дім «Гельветика». С. 65–74. DOI <https://doi.org/10.32782/health-2023.2.11>.

19. Електронні ресурси

1. <https://medgarant.net.ua/wp-content/uploads/pdf/rehabilitation.pdf>
2. <http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/10468/1/%D0%92%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%BD%20%D0%94.%20%D0%9C.%20%D0%A4%D1%96%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D1%80%D0%B5%D0%B0%D0%B1%D1%96%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D1%85%20%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97%20%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B8.pdf>
3. http://journals.uran.ua/frir_journal/article/view/102343
4. <https://www.youtube.com/watch?v=SKdG1WYIjY>
5. <https://www.youtube.com/watch?v=eUc5lPE2upg>
6. Інсулт геморагічний [електронний ресурс]. <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/3343/insult-gemoragichnij>

Робоча програма перезатверджена на засіданні кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії без змін і доповнень на 2025 – 2026 н.р. у зв'язку зі зміною розподілу навчального навантаження. Протокол від “ 27 ” жовтня 2025 року № 10.